

XXVII VISPĀRĒJIE
LATVIEŠU
DZIESMU UN
XVII DEJU SVĒTKI

TĪRUMS

DZIESMAS CEĻŠ

2023. gada 6. jūlijā plkst. 20.00
5. jūlijā plkst. 20.00
Ģenerālmēģinājums

MEŽAPARKA LIELAJĀ ESTRĀDĒ
KORU LIELKONCERTS

KOPĀ BŪT.
KOPĀ JUST

Foto: Jānis Romanovskis

TĪRUMS. DZIESMAS CEĻŠ

UZDEVUMS IR PARADOKSĀLS – uzsākt ceļu, bet apzināties, ka tas ir iets jau vairāku paaudžu garumā. Mežaparka Lielās estrādes *Sidraba birzs* Dziesmu kalnā atklāšana ir jauns sākums, bet apkārt būs tas pats Mežaparka sils, kas šūpojies līdz Dziesmusvētkiem jau no 1954./1955. gada, un tradīcija, kura mūsos dzīvo jau 150 gadus. Pieredze un tradīcija ir ceļa karte pretim nezināmajam, jaunajam, brīnumainajam. Atļaujiet teikt – kods, tāpat kā dzīvā šūnā ģenētiskais kods liek augt, mainīties, nobriest un augļoties.

Dziesmu ceļš ir tīrums. Tajā nav iemītu taku, tikai vagu simetriskie rūtojumi estrādes telpā. Cilvēki dodas tīrumā uz dziesmu sēju. Saules ceļā notiek brīnumainā pārtapšana no cilvēka par dziedātāju un sējēju, un viņam līdzī no telpas par pasauli un visbeidzot tīrumu. Jāizstiepjas, jāuzplaukst, jāizzied un jānogatavojas. Jābūt. Jātop par pārļaicīgo un universālo – tas ir cikls, tā ir atkārtotāšanās, bet vienlaikus nemainība un unikalitāte, jo katru reizi katrs no pārbaudījumiem ir jāizdzīvo no jauna un pa jaunam.

TĪRUMS atklāj, kā caur mainīgo, augošo un pārveidoto atklājas bezgalīgais un mūžīgais. Cilvēks un pasaule ir harmoniskā pielāgošanās un pārmaiņu svārstībā – spēks turpināties ir nemainības spēks. Dziesmots Tīrums ir TURPINĀJUMS ceļam, kurš iestaigāts vēl iepriekš, bet apzināts 1873. gadā, vēlāk pārveidots un nobruģēts – tagad vairs nav ceļš tumša meža ielokā, tagad ceļš pie tīruma pārvēršas domā un atziņā, ka cilvēks spēj orientēties pasaulē caur savu iekšējo pieredzi. Iestājas cilvēka un tradīcijas BRIEDUMS, kurš nepieciešams jaunam ciklam, jaunam izaicinājumam. Cilvēks nobriest, un viņa radītā raža sasniedz pilnbriedu.

DZIESMU SIETS

Caur Dziesmusvētkiem mēs atklājam, kā šķietami haotiskais laiks un telpa sakārtojas ornamentā, rakstā un dziesmā. Sakārtotībā var atklāt dvēseles struktūras simetriju – tāpat kā kalns atspoguļo pasauli, tā cilvēks – kopkori. Dziesma savukārt – domu, tautasdziesmas četrinde – domas simetriju, atziņas nemainību, dvēseles struktūru un četras debesu puses.

Dziesmusvētki mantojumā saņēmuši 150 gadu ilgu kordziedāšanas tradīciju un vēl senāku – tūkstošgadīgu tautasdziesmas tradīciju. Mūsu lielkoncerts iecerēts kā muzikāls rituāls, lai atjaunotu un nodotu tālāk saņemto mantojumu. Atjaunojot tradīcijas sākotni – tautas mūziku un kormūzikas tradīciju –, vēlamies dot impulsu jaunajam, vēl nedzimušajam un nākamajam. Tā no tautasdziesmu simetrijas mēs dosimies pie jaunatklātām sajūtu gleznām mūsdienu komponistu daiļradē. Programmas pamatakmens ir tautasdziesmu apdares un oriģinālkompozīcijas, kurās komponistu iedvesmas avots ir tautasdziesmas.

Jaunajā telpā – *Sidraba birzs* estrādē – dziesmai jāskan dabīgi, dzīvi un akustiski. Pūtēju orķestris un dziesmu sējēju pulks šķērsos Tīrumu caur Dziesmusvētku 150 gadu ilgo tradīciju, kura noteica arī mūsu Latvijas valsts rašanos un pašnoteikšanos (Tautasdziesmas sējums), pastāvēšanu un stiprināšanos, izdzīvošanu un atmodu (Siets, bet nesiets), brīvību un sapņu piepildījumu (Tīruma raksti) un nākamību un mainīšanos daiļumā uz augšu (Atjaunota sākotne). Simboliskā *Sidraba birzs* Dziesmu kalnā pārvēršas par šūpulī un mūsu laika vienotības pēdējo elementu – nākotni.

MANTOJUMS

Dziesmusvētku priekšvēsture sākas jau 19. gadsimta vidū – jaunlatviešu tautas garamantu vākšana radīja mantojumu, kuru esam turpinājuši neatkarīgi no politiskās varas. Dziesmusvētki tikuši svinēti zem dažādām varām un tagad atjaunotā, neatkarīgā Latvijas valstī sasnieguši savu pilnbriedu. Galvenais brieduma uzdevums ir aptvert visu tradīciju – gan to, kas mūs pacilā ar savu cildenumu, gan to, ko ikdienā izvēlamies neredzēt. Kopīgā sākotne, turpinājums un vēsturisko apstākļu izpratne dod iespēju mantojumā saglabāt vērtīgāko un atmest lieko.

SKAŅUGLEZNA BŪTNĒS NĀK

Jānis Šipkēvics

NĀCĒJI

*I Nācēji
II Lībieši nāk
III Vidzemnieki nāk
IV Sēļi nāk
V Kurzemnieki nāk
VI Zemgalieši nāk
VII Latgalieši nāk
VIII Visi Rīgā sanākuši*

Valts Pūce
Inese Zandere

II LĪBIEŠI NĀK

Jūra veras

Mier tulāb.
Mier tulāb vāldiņ...
Tiegōd rōmō!
Tulgjīd!
Tulgjīd kubbō
Vanvanāst mēg ūomō sōnōd
eņtš nimūd.
Mēg lōlam īdskubs.
Laz kōgaz killōg!

Sākotne

Latviešu tautai ir viens tikums, kuru mēs esam kopuši turpat 150 gadu. Tas ir liels un, iespējams, svešinieku acīs neieraugāms pienākums pret katru nākamo paaudzi. Atbildība nākotnes priekšā mūsu Dziesmusvētkus padara par daudz ko vairāk nekā tikai svētkiem – bez priecāšanās ir klātesošs atbildības smagums un pienākuma lielums. Tā atklāšanai programmā esam iesējuši vēl vienu skaņdarbu ar mērķi izstāstīt latviešu tautas vēsturisko zemju kopā sasiešanu Latvijas valstī, atšķirīgo izlokšņu kopā saaugšanu vienā Latviešu valodā.

Virsdiriģents

JĀNIS BALTIŅŠ

Kopkoris
Dūdu un bungu
grupa *Auļi*
Dūdu un bungu
orķestris

*Orģinālkompozīcija
lielkoncertam
"Tīrums.
Dziesmas ceļš",
pirmatskaņojums*

III VIDZEMNIEKI NĀK

Dziedātājputni

Sīki putni, mazi putni nāk pa
zaru pazarām.
Saimnieka meitiņāmi meža
putni pūru dar'.
Vidžināt, vedžerēt.
Ķīvināt, žubināt.
Vīvaļot, zizināt.
Vītarot, vižulēt.
Gāgināt, terkšķināt.
Žadzināt, kramšķināt.
Rubināt, klidzināt.
Aizkūkot, saūbot.
Gan jūs visi dzirdēsiet, kā
dzied mūsu bāleliņi!
Tēvam pulka sviķurbu,
sviķurbu!
Visi saka man siev' smuk,
man siev' smuk!
Lērumš, lērumš, kāts izkrit?
Kāts izkrit, kāts izkrit!
Jāiet Dievam dzirnav' kalt,
dzirnav' kalt!

IV SĒĻI NĀK

Daugavas vedēji

Dunavā es iesēdos
Ozoliņa laiviņā.
Pa Daugavu nolīgoju,
Kā lidoti nolidoj'.

Sērpili suņi rēj',
Sērenēi gaiļi dzied.
Rīgu, Rīgu, lielu Rīgu
Ar gaismiņu ieraudzīj'.

Ej, plostiņi, līgodams,
Nava celmu Daugavā.
Smilga auga Daugavā,
Zelta rasa galiņā.

V KURZEMNIEKI NĀK

*Otrādības jeb
Kurzemnieku spītības*

Lai ūdens tek pret kalnu.
Lai mēness gaisu silda.
Lai akmens zemē nekrīt.
Lai pļauta zāle nevīst.
Lai pats sev pirkstā kostu.
Lai zobiem dzelzi grauztu.
Lai deguns padebešos.
Lai pasaulei der trakie.
Lai piedzimst tas, kas nomirst.
Lai vilkam vilks ir cilvēks,
Lai...

VI ZEMGALIEŠI NĀK

Kārtības mācība

Kas krīt, to grūž.
Kas mūk, to ķer.
Kas zog, to sien.
Kas ļauj, tam krauj.

Ko sēj, to pļauj.
Ko kuļ, to maļ.
Ko sol, to dod.
Ko dod, to ņem.

Ko teic, to dzird.
Ko vār', to ēd.
Kas skauž, tas cieš.
Kas kāpj, tas krīt.

Kā cērt, tā krīt.
Kā krauj, tā velk.
Kā lej, tā dzer.
Kā dzied, tā skan.

VII LATGALIEŠI NĀK

Bruoļu dzīsmes

Dzīduot vīni es dzīduotu,
Kab maņ ūtrys paļeidzāt'!

Pa vīnai pučētei.
Pa vīnami zareņam.

Paļeidz', puika, maņ dzīduoti,
Paļeidz' dzīsmes darynuoti!

Pa vīnami vuordeņam.
Pa vīnai dzīsmētei.

Cyту dzīd, cyту raud,
Cyту svīž maļeņā.

Eima, eima dzīduodami,
Na ap ūtru runuodam'.

Paļeidz', Dīveņ, maņ šudini,
Paļeidz' vysu vasareņ!

VIII VISI RĪGĀ SANĀKUŠI

Rīcības

Ej, vējam ceļu rādi,
Ej, naglu adatā ver,
Ej, no gaisa maisu šuj,
Ej, jūrā medu smel.

Ej, loki vecu koku,
Ej, cep no miega maizi,
Ej, laimi no ūdens velc,
Ej, no goda vien paēd.

Pie pelavām meklē graudu,
Un pierunā sirdi ar prātu,
Sliktam vārdam sētu taisi,
Pacel to, kurš nevar nest.

Ej, viens pats un pasaulei apgāz!
Viens būdams, esi visi.
Kur viens lejā, tur visi kalnā.
Pasaule griežas uz otru pusi.
Dziedāts – darīts!
Dziedāts!

Tautasdziesmas sējums

Dziesmusvētki tika izveidoti kā kordziedāšanas svētki. Citviet Eiropā tā arī palika – pilsētnieki pulcējās uz koru svētkiem, bet Latvijā dziedāšana aptvēra kā laukus, tā pilsētu un visdažādākos ļaudis – zemniekus, amatniekus un tautas izglītos talantus un prātus. Pateicoties tautasdziesmai, Dziesmusvētki saliedēja cilvēkus par tautu un vēl joprojām kalpo par tiltu starp mantojumu – tradīciju un šodienu.

LOKATIESI, MEŽU GALI

Latviešu tautasdziesma
Emiļa Melngaiļa apdarē

Goda virsdiriģents
JURIS KĻAVIŅŠ
Kopkoris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1938. gada*

RĪGA DIMD

Latviešu tautasdziesma
Jāņa Cimzes apdarē

Virsdiriģents
ĀRIJS ŠĶEPASTS
Vīru kori

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1873. gada*

DZIEDAT, MEITAS, SAVU DZIESMU

Laura Jēkabsons
Latviešu tautasdziesmu vārdi

Virsdiriģents
ĀRIJS ŠĶEPASTS
Sieviešu kori
Dūdu un bungu grupas
Auļi bundzinieki

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

STRAUJA, STRAUJA UPE TECĒJ'

Latviešu tautasdziesma
Vīgneru Ernesta apdarē

Virsdiriģents
JEVĢENIJS USTINSKOVS
Vīru kori

*Dziesmusvētku
repertuārā no
1888. gada*

LATVIEŠU TAUTASDZIESMU VIRKNE

*I Dziedat, meitas, vakarā
II Ko gaidīji, sērdienīte?
III Skalojos, velējos
IV Kur tu jāsi, kalpa puisī
V Dziedat, meitas, nu iet koši*

Selgas Mences apdarē
Latviešu tautasdziesmu vārdi

Virsdiriģente
AIRA BIRZIŅA
Sieviešu kori

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1990. gada*

TUMSĀ GĀJU

Latviešu tautasdziesma
Valta Pūces apdarē

Virsdiriģents
ULDIS KOKARS
Vīru kori
Dūdu un bungu
grupas *Auļi*
bundzinieki

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

SAULĪT' VĒLU VAKARĀI

Latviešu tautasdziesma
Andra Sējāna apdarē

Virsdiriģente
MĀRA MARNAUZA
Sieviešu kori

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

SIT KOCIŅU PIE KOCIŅA, LAI RIT SAULE VAKARĀ

Andris Kontauts
Latviešu tautasdziesmas vārdi

Virsdiriģents
GINTS CEPLENIEKS
Jauktie kori

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

LĪGO DZIESMA

Latviešu tautasdziesma
Jāņa Kalniņa apdarē

Virsdiriģents
JĀNIS OZOLS
Jauktie kori

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1993. gada*

MAZS BIJ' TĒVA NOVADIŅIS

Latviešu tautasdziesma
Helmera Pavasara apdarē

Goda virsdiriģente
LILIJA ZOBENS
Kopkoris

*Dziesmusvētku
repertuārā no
1990. gada*

Siets, bet NESIETS

Tradīcija nav nemainīgs elements, tā mainās, pielāgojas un attīstās. Tautasdziesma ir mūsu Dziesmusvētku tradīcijas pamats, un tās jau daudzām paaudzēm ir iedvesmojušas ne tikai komponistus, bet arī dzejniekus. Rainis,

Rūdolfs Blaumanis, Jānis Akuraters, Ojārs Vācietis, Imants Ziedonis, Māra Zālīte un Inese Zandere savā dzejā izmantojuši tautasdziesmu motīvus, lai atjaunotu un vienlaikus saglabātu latviešu dziesmu nemainīgo kodolu.

SKANĒJ' VISI NOVADIŅI

Inga Meijere
Simfonisks tēlojums
pūtēju orķestrim par latviešu tautas
mūzikas tēmām

Virsdireģents
ANDIS KARELIS
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Oriģinālkompozīcija
lielkoncertam
"Tīrums.
Dziesmas ceļš"*

APKAL MANU KUMELIŅU

Juris Vaivods
Rūdolfs Blaumanis

Virsdireģents
EDGARS VĪTOLS
Vīru kori
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris
Dūdu un bungu
grupa *Auļi*

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

VĒJA MĀTE

Latviešu tautasdziesma
Valda Zilvera apdarē
Viļņa Šmīdberga aranžējums
pūtēju orķestrim

Virsdireģente
ILZE VALCE
Sieviešu kori
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 2003. gada*

DIEVS, SVĒTĪ LATVIJU!

Baumaņu Kārlis
Jēkaba Ozoliņa instrumentācija

Virsdireģents
SIGVARDS KĻAVA
Kopkoris
Solistes –
Šarlote Sprūdža un
Henriete Sprūdža
Latviešu zīmju
valodas tulku koris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmu svētku
repertuārā no 1895.
gada, kad skanēja ar
nosaukumu "Dievs,
svēti Baltiju!"*

DUSMU DZIESMA; KRAUKLĪTIS; ZVĒRESTS; SAULE, PĒRKONS, DAUGAVA

Mārtiņš Brauns
Rainis
Viļņa Šmīdberga un Jāņa Puriņa
aranžējums pūtēju orķestrim

Virsdireģents
SIGVARDS KĻAVA
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Četras daļas no
mūzikas Raiņa
poēmai "Daugava"*

*"Dusmu dziesma",
"Krauklītis",
"Zvērests" –
Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

*"Saule, Pērkons,
Daugava" –
Dziesmusvētku
repertuārā no
1990. gada*

LAUZTĀS PRIEDES

Emīls Dārziņš
Rainis

Virsdireģents
ANDRIS VEISMANIS
Kopkoris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1950. gada*

BARONS

Uldis Stabulnieks
Ojārs Vācietis

Virsdireģente
AGITA RIMŠEVIČA
Kopkoris

*Dziesmusvētku
repertuārā no
2003. gada, kad to
izpildīja jauniešu
koris "Kamēr..."
Dziesmusvētku
kopkora
pirmatskaņojums*

MŪSU TĒVS DEBESĪS

Lūcija Garūta
Mateja evaņģ. 6: 9-14 no kantātes
Dievs, tava zeme deg

Virsdiriģents
ROMĀNS VANAGS
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1990. gada*

LATVIJĀ

Pēteris Barisons
Jānis Akuraters

Virsdiriģents
INTS TETEROVSKIS
Jauktie kori

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1990. gada*

Tīruma raksti

Laikmetīgums ir Tīruma kulminācija – tās ir sava laikmeta liecības un sava laika spilgtāko komponistu un dzejnieku darbi, un tiem klāt esam pievienojuši vēl vienu Tīruma Rakstu – īpašu veltījumu koru lielkoncertam pārliecībā, ka arī tas kļūs par Dziesmusvētku tradīcijas paliekošu vērtību.

SIDRABA BIRZS

Jānis Lūsēns
Māra Zālite
Jēkaba Ozoliņa aranžējums
pūtēju orķestrim

Virsdiriģents
KASPARS ĀDAMSONS
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris
Dūdu un bungu
grupa *Auļi*

*Orģinālkompozīcija
lielkoncertam
"Tīrums."
Dziesmas ceļš"*

TAUTASDZIESMA

Raimonds Pauls
Ojārs Vācietis
Jēkaba Jančevska aranžējums
pūtēju orķestrim

Virsdiriģents
AIGARS MERI
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

KOKI

Jēkabs Jančevskis
Inese Zandere

Virsdiriģents
JURĢIS CĀBULIS
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

MŪŽU MŪŽOS BŪS DZIESMA

Imants Kalniņš
Imants Ziedonis
Emīla Zilberta aranžējums
pūtēju orķestrim

Virsdiriģents
KASPARS ĀDAMSONS
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

RĪTA UN VAKARA DZIESMA

Raimonds Tiguls
Rasa Bugavičute-Pēce

Virsdiriģents
MĀRTIŅŠ KLIŠĀNS
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Dziesmusvētku
pirmatskaņojums*

KRUSTIEM ZVAIGZNES DEBESĪS

Ēriks Ešenvalds
Latviešu tautasdziesmas
Uģa Brikmaņa salikumā
Andra Sējāna aranžējums
pūtēju orķestrim

Virsdiriģents
MĀRTIŅŠ OZOLIŅŠ
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris
Kopkoris
Dūdu un bungu
grupa *Auļi*
Dūdu un bungu
orķestris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 2018. gada.*

TĪRUMS

Zigmars Liepiņš
Matīss Gricmanis
Viļņa Šmīdberga aranžējums
pūtēju orķestrim

Virsdiriģents
ĀRIJS ŠĶEPASTS
Kopkoris
NBS Štāba un
Zemessardzes
apvienotais orķestris

*Orģinālkompozīcija
lielkoncertam
"Tīrums.
Dziesmas ceļš"*

Atjaunota sākotne / Sasējums

Caur tradīciju, ar talantu un dzīvesprieku pie rokas
un atvērtu sirdi tiek izsijāts mantojums un atrastas
vērtības – paliekošais, ko vēlamies dot tālāk un turpināt
pie tā pieturēties, kad trūkst spēka.

DZIEDOT DZIMU, DZIEDOT AUGU

Latviešu tautasdziesma
Alfrēda Kalniņa apdarē

Virsdiriģents
IVARS CINKUSS
Kopkoris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1938. gada*

GAISMAS PILS

Jāzeps Vītols
Auseklis

Virsdiriģents
MĀRIS SIRMAIS
Kopkoris

*Dziesmusvētku
repertuārā
no 1910. gada*

GODA VIRSDIRIGENTI

Juris Kļaviņš, Lilija Zobens

VIRSDIRIGENTI

Kaspars Ādamsons, Jānis Baltiņš,
Aira Birziņa, Jurgis Cābulis,
Gints Ceplenieks, Ivars Cinkuss,
Mārtiņš Klišāns, Sigvards Kļava,
Uldis Kokars, Māra Marnauza,
Aigars Meri, Mārtiņš Ozoliņš,
Jānis Ozols, Agita Rimšēviča,
Māris Sirmais, Ārijs Šķepasts,
Ints Teterovskis, Jevgeņijs Ustinskovs,
Ilze Valce, Romāns Vanags,
Andris Veismanis, Edgars Vītols

PŪTĒJU ORĶESTRU VIRSDIRIGENTS –
Andis Karelis

KONCERTĀ PIEDALĀS

271 jauktais koris – 11 172 dalībnieku
80 sieviešu kori – 2468 dalībnieču
23 vīru kori – 707 dalībnieku

Nacionālo bruņoto spēku Štāba
orķestris, diriģents kapteiņleitnants
Guntis Kumačevs

Latvijas Republikas Zemessardzes
orķestris, orķestra priekšnieks un
diriģents majors Andis Karelis

Dūdu un bungu mūzikas grupa *Auļi*:
Leanne Barbo, Kaspars Bārbals,
Gatis Indrēvics, Kaspars Indrēvics,
Edgars Kārklis, Edgars Krūmiņš,
Edgars Kučiks, Mārtiņš Miļevskis,
Normunds Vaivads, Gatis Valters

Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas
skolas zēnu koris,
mākslinieciskais vadītājs
Romāns Vanags

Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas
skolas meiteņu koris *Vivace*,
mākslinieciskā vadītāja Andra Fenhane

Rīgas Doma zēnu koris,
mākslinieciskais vadītājs
Mārtiņš Klišāns

Rīgas Doma meiteņu koris *Tiara*,
mākslinieciskā vadītāja Aira Birziņa

Dūdinieki: Uldis Austrīņš,
Kārlis Heimrāts, Māris Jēkabsons,
Andris Kapusts, Audars Klints,
Eduards Klints, Juris Lipsnis, Ernests
Medenis, Ieva Nīmane, Anta Puķīte,
Inta Puķīte, Vita Talla, Iveta Tāle

Bundzinieki: Mikus Čavarts,
Rūdolfs Daņilevičs, Normunds Everts,
Virdžīnija Laube-Vītiņa, Jurgis Lipskis,
Aigars Lībergs, Valters Līcis,
Ernests Mediņš, Asnate Rancāne,
Aurēlija Rancāne, Matiss Uškāns,
Kalvis Vītols, Edgars Zilberts

Latviešu zīmju valodas tulku koris:
Katrīna Ancāne, Anete Arāja,
Aldis Ādamsons, Guna Birnīte,
Sarmīte Biščuha, Zane Bondare,
Ilva Circene, Diāna Josta,
Dana Kalpiņa, Brigita Lazda,
Agnese Ostvalds, Taiga Puķjāne,
Kristīne Rumpē, Egija Salaciete,
Sergejs Soklakovs,
Žanete Škapare, Anda Tīdemane,
Elza Veismane, Dace Vingre

KONCERTA VEIDOTĀJI

Mākslinieciskie vadītāji – Kaspars Ādamsons un Ārijs Šķepasts
Režisors – Juris Jonelis
Scenogrāfe – Austra Sņikere
Scenogrāfa asistents – Jānis Sņikers
Scenārija autors – Matiss Gricmanis
Video mākslinieks – Māris Kalve
Skaņu gleznas – Jānis Šipkēvics
Balss – Māra Ķimele
Tēpu māksliniece – Evija Dāboliņa
Koncerta vadītāji – Inga Tropa un Jānis Šipkēvics
Koru plūsmas vadītājs – Ilmārs Millers
Koru plūsmas koordinētāji – Rihards Zariņš un Ieva Kalniņa
Kopkora kustību sufliere – Anta Priedīte
Skaņu režisori – Normunds Slava, Mārtiņš Porters,
Gints Pelcbērģis, Guntars Blušs
Gaismu koncepcijas autors – Normunds Bļasāns
Gaismu mākslinieks – Pāvels Armanis
Grima māksliniece, stiliste – Baiba Grīna
Matu sakārtojums – Salons *Rīga Top Hair*
Scenogrāfijas ražošana – *Yes We Can!*
Uguns efekti – SIA *International Fire Design*
Skaņu iekārtas, skaņas dizains – SIA *UBS*
Skatuves konstrukcijas, gaismas efekti – SIA *Kompānija NA*
Tehniskā producēšana – Jānis Vitkovskis, SIA *GIG Service*
Režisora asistente – Una Nākuma
Projekta vadītājas asistente – Līva Medne
Projekta vadītāja – Liene Račevska
Latvijas Nacionālā kultūras centra koru un vokālo ansambļu
eksperts – Lauris Goss
Virsproducente – Džoanna Kota

Originālkompozīcijas *Nācēji*, *Skanēj' visi novadiņi*, *Sidraba birzs*,
Tirums un aranžējumi pūtēju orķestrim ir Latvijas Nacionālā
kultūras centra pasūtījums lielkoncertam *Tirums. Dziesmas ceļš*.

Vairāk par koncertu

XXVII VISPĀRĒJIE
LATVIEŠU
DZIESMU UN
XVII DEJU SVĒTKI

TĪRUMS

DZIESMAS CEĻŠ

KORA DZIESMAS
LATVIEŠU UN FRANČU VALODĀ

LES CHANTS CHORALS
EN LETTON ET EN FRANÇAIS

Atdzejoja | Traduction
Kristīne Sniedze

LOKATIESI, MEŽU GALI

Latviešu tautasdziesma Emiļa Melngaiļa (1874–1954) apd.

Lokaties(i), mežu gali,
Lai balsiņis pāri skan!

Ko gaidāt(i), jauni puiši,
Ka jūs sievas neņemat?

Ak tu, ciema cīrulīti,
Tavu greznu dziedāšan'!

Man vajaga līgaviņas –
Ka es tevi nepaņem'!

Ciema puiši tā domāja,
Ka es dziedu viņu dēļ.

Man māmiņa atvedīs(i)
Pār Daugavu arājiņ'.

Koši, koši, jauki, jauki,
Kad Dievs deva vasariņ'.

Dzied putniņi, dzied meitiņas,
Mežu gali gaviļē.

Lokaties(i), mežu gali,
Lai balsiņis pāri skan!

PLOYEZ-VOUS, CIMES DES BOIS

Chant traditionnel letton, arr. de Emilis Melngailis (1874–1954)

Ployez-vous, cimes des bois,
Pour laisser résonner les voix!

Qu'attendez-vous, jeunes gens,
Pour épouser vos femmes?

Oh, toi, gentille alouette!
Ton chant est merveilleux!

Je cherche pour moi une fiancée -
Que toi je ne te prenne!

Tous les garçons du village ont cru,
Que je chantais pour eux.

Ma mère me conduira vers mon promis
Sur l'autre rive de la Daugava.

Quelle liesse, quel délice
Lorsque Dieu fait l'été!

Les oiseaux chantent, les filles chantent,
Les cimes des bois exultent.

Ployez-vous, cimes des bois,
Pour laisser résonner les voix!

RĪGA DIMD

Latviešu tautasdziesma Jāņa Cimzes (1814–1881) apd.

Rīga dimd, Rīga dimd!
Kas to Rīgu dimdināj’?
Aijaijā, trallallā,
Kas to Rīgu dimdināj’?

Tai meitiņai pūru kala,
Kam trejādi bāleliņ’,
Aijaijā, trallallā,
Kam trejādi bāleliņ’.

Tēva brālis pūru kala,
Mātes brālis atslēdziņ’,
Aijaijā, trallallā,
Mātes brālis atslēdziņ’.

Viņas pašas īstais brālis,
Zelta vāku liedināj’,
Aijaijā, trallallā,
Zelta vāku liedināj’.

RĪGA RÉSONNE

Chant traditionnel letton, arr. de Jānis Cimze (1814–1881)

Rīga résonne! Rīga résonne!
Qui fait sonner Rīga?
Trallala, trallala,
Qui fait sonner Rīga?

On fait la dot de la jeune fille,
Qui avait trois petits frères.
Trallala, trallala,
Qui avait trois petits frères.

Le frère du père martèle le coffre,
Le frère de la mère fait la serrure.
Trallala, trallala,
Le frère de la mère, fait la serrure.

Le propre frère de la jeune fille,
Fait fondre en or le couvercle.
Trallala, trallala,
Fait fondre en or le couvercle.

DZIEDAT, MEITAS, SAVU DZIESMU

Laura Jēkabsone (1985), latviešu tautasdziesmas vārdi

Dziedat, meitas, vakarā,
Vakarā(i) tāļu skan!
Rītā koki rasas pilni,
Tad vairs tāļu neskanēs.

Dziedat, meitas, skaņi, skaņi,
Tautas dēli klausījās.
Tautas dēli klausījās
Kumeliņus sedlodam'.

Dziedu, koši locīdama,
Dziedu, gari pavilkdama.
Vējiņš manu balsu nesa
Pašā tautas sētiņā.

Dziedat, meitas, vakarā,
Dziedat balsu locīdamas,
Dziedat gari pavilkdamas,
Dziedat, meitas, savu dziesmu!

CHANTEZ, LES FILLES, VOTRE CHANT

Laura Jēkabsone (1985), chant traditionnel letton

Chantez, les filles, le soir!
Le soir les chants résonnent au loin.
Le matin les arbres sont pleins de rosée,
Les chants ne porteront plu au loin.

Chantez, les filles, bien fort, bien fort!
Les hommes tendent l'oreille.
Les hommes tendent l'oreille,
En sellant les chevaux.

J'ai modulé ma voix d'éclats brillants,
J'ai bien chanté d'accents puissants.
La brise a emporté ma voix
En plein milieu de l'assemblée.

Chantez, les filles, le soir!
Parez vos chants d'éclats brillants,
Ornez vos chants d'accents puissants!
Chantez, les filles, votre chant!

STRAUJA, STRAUJA UPE TECĒJ'

Latviešu tautasdziesma Vīgneru Ernesta (1850–1933) apd.

Strauja, strauja upe tecēj'
Gar brālīša namdurvīm.

Nedrikstēju pāri jāt(i),
Baidās manis kumeliņis.

Jāj, brālīti, droši pāri,
Nesliks tavis kumeliņis.

Apakšā(i) balta smilte,
Viršū skaidrais ūdentiņis.

Zobens grieza baltu smilti,
Ūdens skaloj' kumeliņu.

Spoža spalva kumeļami,
Vēl spožāki iemauktiņi.

Uz akmeņa malku cirtu,
Strautā kūru uguntiņu.

Lai sildās(i) tie ļautiņi,
Kas man laba nevēlēja.

UN TORRENT RAPIDE RUISSELLE

Chant traditionnel letton, arr. de Vīgneru Ernests (1850–1933)

Un torrent rapide ruisselle
Au seuil de la maison de mon frère.

Je n'ai pas pu le franchir,
Mon poulain a pris peur.

Va, petit frère, traverse sans peur,
Ton poulain ne se noiera pas.

Le fond n'est que sable blanc,
L'eau claire scintille par-dessus.

L'épée coupa le sable blanc,
L'eau blanchit le poulain.

Le poil de ton poulain est rutilant,
Sa bride est encore plus luisante.

Je coupe du bois sur le rocher,
Je fais le feu dans le torrent.

Qu'il réchauffe les bonnes gens,
Qui ne me veulent pas du bien.

DZIEDAT, MEITAS, VAKARĀ

Selga Mence (1953), latviešu tautasdziesmu cikls

I. Dziedat, meitas, vakarā

Dziedat, meitas, vakarā(i),
Vakarā(i) tālu skan.

Vakarā(i) tālu skan(a),
Tālu tautas klausījās.

II. Ko gaidīji, sērdienīte?

Ko gaidīji, sērdienīte,
Ka negāji tautiņās?

Kā es iešu tautiņās(i),
Maz manā(i) pūriņā(i).

Deri droši, sērdienīte,
Gan dieviņis palīdzēs(i).

Taisat ceļu rūmējati,
Sērdienītes pūru veda.

Ved pūriņu, dzen gosniņas,
Jāj deviņi bāleliņi.

Miļā Māra pakaļ dzina
Simtu baltu avitiņu.

Pirms nabaga sērdienīte,
Pēc bagāta līgaviņa.

III. Skalojos, velējos

Skalojos(i), velējos(i)
Straujupītes maliņā(i).

Aiziet manis vainadziņis
Burbulišus mētādamis.

Kur panāci, bāleliņi,
Manu pārļu vainadziņu?

Viņpus Rīgas, šaipus jūras,
Bandenieka klētiņā(i).

IV. Kur tu jāsi, kalpa puisī?

Kur tu jāsi, kalpa puisī,
Tik tumšajā vakarā(i)?

Nāc man līdzi, kalpa puisī,
Man vietīņa uztaisīta.

Man vietīņa uztaisīta
Baltiem linu palagiem.

Visi mani radi rauda,
Ka es kalpa līgaviņa.

Daža laba saimiece
Delnā slauka asariņu.

Daža laba kalpa sieva
Delnā naudu žvadzināja.

Vai neauga rudzi, mieži
Kalpa vīra tīrumā.

Vai nebija govīs, aitas
Kalpa sievas laidarā.

V. Dziedat, meitas, nu iet koši

Dziedat, meitas, nu iet koši,
Meža gali ligojās.

Tur nāk puisi koklēdami
Pār ābula atmatiņ'.

CHANTEZ, LES FILLES, LE SOIR

Selga Mence (1953), suite de chants traditionnels lettons

I. Chantez, les filles, le soir!

Chantez, les filles, le soir,
Le soir les chants résonnent au loin.

Le soir les chants résonnent au loin
Dans les lointains on vous entend.

II. Qu'attends-tu, petite orpheline?

Qu'attends-tu, petite orpheline,
Qu'attends-tu pour te marier?

Comment pourrais-je me marier
Avec si peu de choses dans ma dot?

Faites place, cédez la route,
La petite orpheline emmène sa dot.

Elle porte sa dot et mène les vaches
Neuf prétendants montent à cheval.

Māra, la bienveillante, l'accompagne
D'une centaine de moutons blancs.

D'abord la pauvre orpheline,
Puis, la petite fiancée nantie.

III. Je batifolais, je me baignais

Je batifolais, je me baignais
Au bord de la rivière rapide.

Ma petite couronne fut emportée
Par le courant en ruisselant.

Dis, petit frère, comment la retrouver
Ma belle petite couronne perlée?

Au-delà de Riga, vers la mer
Dans la demeure d'un rentier.

IV. Vers où chevauches-tu, serviteur?

Vers où chevauches-tu, serviteur,
Par une soirée si sombre?

Viens donc auprès de moi,
J'ai une petite place toute faite.

J'ai apprêté une petite couche
Toute blanche, de draps de lin.

Toute la famille est en pleurs
De me voir la promesse d'un serviteur.

Bien des filles de seigneurs
Versent des larmes dans leurs mains.

Bien des filles de serviteurs
Sonnent l'argent entre leurs mains.

Le seigle, l'orge ne poussent-ils pas
Sur le terrain du pauvre serf?

Moutons et vaches ne paissent-ils pas
Dans les prairies de la servante?

V. Chantez, les filles, c'est la liesse!

Chantez, les filles, c'est la liesse!
Les cimes des bois exultent!

Viennent les hommes, kokles* en mains
Passant les champs en badinant.

*Le kokle.s est un instrument de musique à cordes pincées, une sorte de cithare traditionnelle de Lettonie.

TUMSĀ GĀJU

Valts Pūce (1962), latviešu tautasdziesmas vārdi

Tumsā gāju vakarā(i),
Kas ar mani biedriņš nāks?

Dieviņš manim biedriņš nāca,
Mēnestiņis gaismiņai.

Mēnestiņis man iedeva
Sešu zaru zobentiņu.

Sakapāju joda māti
Deviņos gabalos.

Nošļāc manus brūnos svārkus
Joda mātes asinīm.

Lūdzu Dievu padomam,
Kur es viņus izmazgāš'?

Meklē tādu ezeriņu,
Kur deviņas upes tek.

Kur es viņus izžāvēšu,
Lūdzu Dievu padomam.

Meklē tādu ozoliņu,
Kam deviņi pazariš'.

Lūdzu Dievu padomam,
Kur es viņus paglabāš'?

Meklē tādu oša lādi
Kam deviņas atslēdziņ's.

Tumsā gāju vakarāi,
Kas ar mani biedriņš nāks?

JE M'EN ALLAIS AU CRÉPUSCULE

Valts Pūce (1962), chant traditionnel letton

Je m'en allais au crépuscule
Qui me tiendra compagnie?

Dieu sera mon compagnon
La petite lune pour m'éclairer.

La petite lune me donna
Une épée à six branches.

J'ai dépecé la mère du diable
La coupant en neuf morceaux.

Le sang du diable a rejailli
Éclaboussant mon habit.

Je prends conseil auprès de Dieu
Où vais-je laver mon habit?

- Cherche donc un lac profond
Là, où neuf rivières se confondent.

Je prends conseil auprès de Dieu
Où vais-je sécher mon habit?

- Cherche donc un chêne énorme
Là, où neuf branchages se forment.

Je prends conseil auprès de Dieu
Où vais-je garder mon habit?

Cherche donc un coffre en frêne
Pour le sceller de neuf chaînes.

Je m'en allais au crépuscule
Qui me tiendra compagnie?

SAULĪT' VĒLU VAKARĀI

Latviešu tautasdziesma Andra Sējāna (1978) apd.

Saulīt vēlu vakarā(i)
Sēžas zelta laiviņā,
Rītā, agri uzlēkdama,
Atstāj laivu līgojot.

Kam, saulīte, vēlu lēci,
Kur tik ilgi kavējies?
Aiz viņiem kalniņiem(i),
Bāra bērņus sildīdam'.

Lec, saulīte, rītā agri
Bārenišus priecināt!
Bāreniši gauži raud(a),
Tumšu nakti staigādam'.

Tec, saulīte, atskaties(i),
Kas tavā(i) ēniņā:
Simtiņš mazu sērdienišu
Basajām(i) kājiņām.

Saulīt lasa uzlēkdama
Zelta rasas lāsītes.
Tā nebija zelta rasa,
Tās bāriņu asariņ's.

Paskatos(i) saulītē(i)
Kā savā(i) māmiņā:
Gana silta, gana jauka
Valodiņas vien nebij'.

LE PETIT SOLEIL AU COUCHER

Chant traditionnel letton, arr. de Andris Sējāns (1978)

Le petit soleil au coucher
Se pose dans une barque dorée.
Tôt le matin à son réveil
Il laisse la barque onduler.

Pourquoi, petit soleil, tardes-tu à te lever,
Où es-tu donc depuis si longtemps?
Je reste au-delà des monts lointains
En réchauffant les orphelins.

Lève-toi, petit soleil, tôt le matin
Pour rendre heureux les orphelins!
Les orphelins ont tant pleuré,
En passant la nuit noire à errer.

Va donc, petit soleil, retourne-toi,
Regarde voir dans ton ombre
Ce sont des centaines de petits coeurs,
Les orphelins, pieds nus.

Le petit soleil à son réveil
Cueille les gouttes d'or de la rosée.
Ce n'était pas de la rosée,
C'étaient les larmes des orphelins.

Je regarde vers le soleil,
Comme si je voyais ma petite mère.
Il est bien chaud et bien gentil
Ne manquait guère que la parole.

SIT KOCIŅU PIE KOCIŅA, LAI RIT SAULE VAKARĀ

Andris Kontauts (1974), latviešu tautasdziesmas vārdi

Sit kociņu pie kociņa,
Lai rit saule vakarā.
Lai rit saule jūriņā(i),
Vizēdama, mirdzēdama,
Zelta starus laistīdama.

Sit kociņu pie kociņa,
Lai rit saule vakarā.
Sit rociņu uz rociņas,
Lai skan zelta gredzentiņš.

Lai rit saule jūriņā(i), vizēdama, mirdzēdama,
Zelta starus laistīdama.
Lai rit saule vakarā(i), zelta starus laistīdama,
Spīdēdama, vizēdama aiz deviņām jūriņām.

Sit kociņu pie kociņa,
Lai rit saule vakarā.
Lai rit saule jūriņā(i),
Vizēdama, mirdzēdama,
Zelta starus laistīdama.

Notek saule vakarā(i),
Iekāpj zelta laiviņā(i),
Sudrabiņu kaisīdama,
Zelta starus laistīdama.

FRAPPE UN BOIS CONTRE UN BOIS, QUE LE SOLEIL SE COUCHE LE SOIR

Andris Kontauts (1974), chant traditionnel letton

Frappe un bois contre un bois
Que le soleil se couche le soir.
Fais le coucher dans la mer
Scintillant et miroitant.

Frappe un bois contre un bois
Que le soleil se couche le soir.
Claque ta main contre ta main,
Fais sonner ton anneau d'or.

Que le soleil se couche dans la mer,
Scintillant et miroitant,
Dans un essaim de rayons d'or.

Que le soleil se couche le soir,
Dans un essaim de rayons d'or,
Scintillant et miroitant au-delà des neuf mers.

Frappe un bois contre un bois
Que le soleil se couche le soir.
Que le soleil se couche dans la mer
Scintillant et miroitant.
Dans un essaim de rayons d'or.

Le soleil se couche le soir
Dans sa barque dorée
Répandant des flots d'argent
Dans un essaim de rayons d'or.

LĪGO DZIESMA

Latviešu tautasdziesma Jāņa Kalniņa (1904–2000) apd.

Visu gadu Jānīts jāja, nu atjāja šovakar(i),
Līgo, līgo!

Rībēj' zeme atjājot(i), skanēj' pieši nolecot(i),
Līgo, līgo!

Visu gadu dziesmas krāju, Jāņu dienu gaidīdama,
Līgo, līgo!

Nu atnāca Jāņu diena, nu dziesmiņas jārisina,
Līgo, līgo!

Es savam(i) bāliņam(i) skanēdama vien staigāju,
Līgo, līgo!

Skan zīlītes, skan krellītes, skan vizuļu vainadziņis,
Līgo, līgo!

Viju Jāņu vakarā(i) dārza puķu vainadziņu,
Līgo, līgo!

No rozēm(i), magonēm(i), no dzeltenas kliņģerītes,
Līgo, līgo!

Jāņu dienu Dieva dēli saules meitas sveicināja,
Līgo, līgo!

Jāņu diena, svēta diena par visāmi dieniņām(i)
Līgo, līgo!

LE CHANT DE LĪGO*

Chant traditionnel letton, arr. de Jānis Kalniņš (1904–2000)

Jean chevauche toute une année
Le voici venu ce soir.
Līgo, līgo!

La terre gronde à son arrivée,
Au saut, les étriers résonnent.
Līgo, līgo!

Je cueille les chants toute une année
En attendant la Saint-Jean.
Līgo, līgo!

Le jour de la Saint-Jean venu
Que retentissent les chants !
Līgo, līgo!

Je me promène vibrante pour mon amant !
Līgo, līgo!

Brillent les colliers, les perles sonnent,
Tintent les bijoux des couronnes.
Līgo, līgo!

Au soir de fête de la Saint-Jean
Je tresse une couronne de fleurs du jardin -
De roses, de soucis et de coquelicots.
Līgo, līgo!

À la Saint-Jean, les fils de Dieu enchantent les filles du Soleil,
Jour de la Saint-Jean! Ce jour saint parmi tous !
Līgo, līgo!

* Fête de *Līgo* - fête païenne célébrant le solstice d'été aux chants de *līgo*, fête de la Saint-Jean en France.

MAZS BIJ' TĒVA NOVADIŅIS

Latviešu tautasdziesma Helmera Pavasara (1903–1998) apd.

Mazs bij' tēva novadiņis,
Bet diženi turējās.

Visi siki kadiķīši
Zied sidraba ziediņiem.

Arājs ara kalniņā(i),
Avots tek(i) lejiņā.

Netrūkst maizes arājam(i),
Ne ūdeņa avotam.

Visiem labi, visiem labi
Manā tēva zemītē.

Zaķīm labi cilpu mest(i),
Rubenim(i) rubināt.

LE COMTÉ DE MON PÈRE EST PETIT

Chant traditionnel letton, arr. de Helmers Pavasaris (1903–1998)

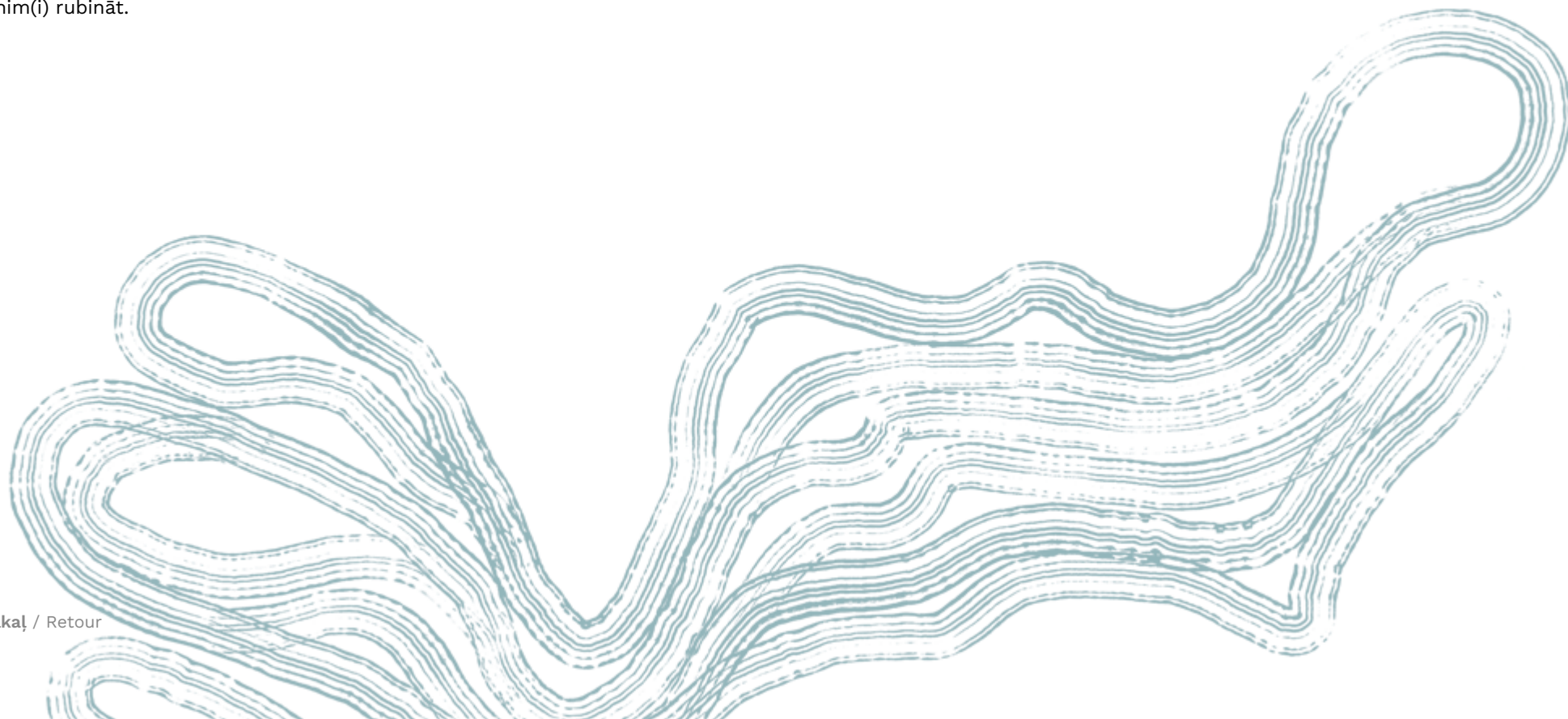
Le comté de mon père est petit, mais il tient bon.
Tous les petits genévriers fleurissent de fleurs d'argent.

Le laboureur sillonne les collines,
La source coule dans la vallée.

Le laboureur ne manquera pas de pain,
Ni la source d'eau.

Tout va bien, tout va bien pour tous
Dans le pays de mon père.

Là où le lièvre bondit en rondes,
Et le coq de bruyère roucoule.

APKAL MANU KUMELIŅU

Juris Vaivods (1966), Rūdolfs Blaumanis (1863–1908)

Kalējiņi, bāleliņi,
Apkal manu kumeliņu!

Ar veciemi dālderiem(i)
Ar dimanta nagliņām.

Man kaustītis kumeliņis,
Es kalniņa galiņā(i),

Saskaldiju ledus kalnu
Deviņos(i) gabalos.

Meitu mātes istabiņa
Ledus kalna galiņā.

Apkārt kalnu, garām kalnu
Nekaustītu kumeliņ'.

Meitu mātes istabiņa
Uz devīta gabaliņ'!

Stili stāvi, kumeliņi,
Uz tā ledus gabaliņ'!

Lai es varu parunāt(i)
Ar to meitu māmuliņu.

Es aizvedu tautu meitu
Ar visām(i) villainēm!

FERRE MON CHEVAL, FORGERON

Juris Vaivods (1966), Rūdolfs Blaumanis (1863–1908)

Forgeron, petit frère,
Ferre bien mon cheval!

Ferre avec des pièces d'argent,
Des chevilles de diamant.

J'avais un cheval ferré
Me tenant en haut du mont!

J'ai fendu le mont glacé
Pièce à pièce en neuf morceaux.

La demeure de la matrone
Se trouvait en haut du mont.

Je tournais autour du mont
Avec mon cheval sans fers.

La demeure de la matrone
Était sur le neuvième morceau.

Tiens-toi calme, mon cheval
Reste sur ce bloc de glace,

Que je puisse deviser
Tranquillement avec la mère.

J'ai fini par emporter
La jeune fille et toute sa dot!

VĒJA MĀTE

Latviešu tautasdziesma Valda Zilvera (1963) apd.

Aurēdama, Vēja māte,
Remdējiesi vakarā(i).

Gana biji piekususi
Meža galus locīdama.

Meža galus locīdama.
Jūras viļņus bangodama.

Smagi šņāca jūras vēji,
Gauži raud(a) māmuliņe.

Izlolota dvēselīte
Uz ūdeņa ligojās(i).

MÈRE DU VENT

chant traditionnel letton, arr. de Valdis Zilvers (1963)

Mère du Vent, rugissante,
Soir venu, calme tes élans.

Tu dois être bien trop lasse
Balayant les cimes des bois.

Balayant les cimes des bois,
Remuant la houle des mers.

Les vents soufflèrent lourdement,
La mère pleura amèrement.

Une petite âme à peine éclosée
Se balançait à la surface de l'eau.

< [Atpakaļ](#) / [Retour](#)

KANTĀTES «DAUGAVA» DAĻAS

Mārtiņš Brauns (1951–2021), Rainis (1865–1929)

DUSMU DZIESMA

Kad es savas dzimtās zemes
ledomājos dien' vai nakti,
Augšup kūso mana dvēs'le.

Ko tie tevim padarīja,
Tava paša isti bērni,
Atdodami tēvuzemi!

Tēva druvu sveši mīda,
Pāri brien pa brāļu kapu,
Kur guļ dārgas brīves asins!

Zvēri brīvi paņēmuši,
Brīves dēlus norējuši,
Brīves vārdu traipījuši.

Mana zeme, dzimtā zeme!
Salnas kosti tavi ziedi
Kā tu bērnus mierināsi?

Kad es savas dzimtās zemes
ledomājos dien' vai nakti,
Augšup kūso mana dvēs'le.

Augšup kūso putodama,
Rūgtu žulti mētādama,
Saēzdama manu sirdi.

KRAUKLĪTIS

Krauklīt's sēž ozolā,
Kas tev, krauklīt, rociņā?

Kur tev tavas zelta spēles?
Ko tev rokā uguns strēles?

“Nem tu arī, ņem tu arī!
Jozies, bruņojies ar vari!

Aizved māsu svešniekos,
Saplēš ģinti gabalos.

Steidzies, dzenies, neļauj plēst,
Mūsu latvju ģinti dzēst.”

ZVĒRESTS

Mūža mokās nesām tevi,
Nu jau atnāks mūsu laime:
Tavi bijām, tavi esam,
Tavi būsīm mūžībā.

SAULE, PĒRKONS, DAUGAVA

Saule Latvi sēdināja
Tur, kur gali satiekas:
Balta jūra, zaļa zeme,
Latvei vārtu atslēdžiņa.

Latvei vārtu atslēdžiņa,
Daugaviņa sargātāja.
Sveši ļaudis vārtus lauza,
Jūrā krita atslēdžiņa.

Zilzibeņu pērcons spēra,
Velniem ņēma atslēdžiņu:
Nāvi, dzīvi Latve slēdza,
Baltu jūru, zaļu zemi.

Saule Latvi sēdināja
Baltas jūras maliņā.
Vēji smiltis putināja,
Ko lai dzēra latvju bērni?

Dzīves ūdens, nāves ūdens
Daugavā satecēja,
Es pamērcu pirksta galu,
Abus jūtu dvēselē.

Saule, mūsu māte
Daugav' sāpju aukle
Pērcons velnu spērējs
Tas mūsu tēvs!

< Atpakaļ / Retour

EXTRAITS DE LA CANTATE «DAUGAVA»

Mārtiņš Brauns (1951–2021), Rainis (1865–1929)

LE CHANT DE LA COLÈRE

Lorsque je songe à mon pays
À longueur de jours, de nuits
Mon âme en bondissant s'embrase.

Que t'ont-ils fait, tes propres enfants,
T'abandonnant, toi - leur patrie!

Les étrangers piétinent les champs
des pères,
Ils marchent sur les tombeaux des
frères,
Où gît le sang de la liberté si chère!

Ces bêtes s'en prennent à notre
liberté!
De la liberté ils ont traqué les fils,
De la liberté ils ont souillé le nom.

Mon cher pays, ma terre natale!
Aux fleurs brisées par la gelée
Quel réconfort offrir à tes enfants?

Lorsque je songe à mon pays
À longueur de jours, de nuits
Mon âme en bondissant s'embrase.

Mon âme s'élançe incandescente,
Faisant jaillir la bile amère,
Elle ronge mon cœur.

PETIT CORBEAU

Petit corbeau s'est posé dans le
chêne.
Dis, ce que tu tiens, petit corbeau,
entre tes mains?

Où est passé ta lyre d'or?
Donc quoi? Tu tiens les dards de feu?

«Prends-les! Prends les, toi aussi!
Ceins-toi le corps! Arme-toi!

Ta soeur est emmenée à l'étranger,
Notre tribu est déchirée.

Presse-toi pour l'attraper,
Ne laisse pas déchirer le clan,
Ne laisse pas effacer notre tribu
lettone!»

SERMENT

Nous t'avons portée à travers la vie, à
toute épreuve.
Maintenant, enfin notre bonheur
viendra :
Nous étions tiens, nous sommes à
toi,
Nous serons tiens éternellement.

SOLEIL TONNERRE DAUGAVA

Le Soleil installa la Lettonie
Là où les sommets se joignent -
La mer blanche, la terre verte
La Lettonie détentrice des clés de
ses portes.

La Lettonie détient les clés,
La Daugava, notre gardienne.
Des étrangers ont violé ses portes,
Les clés tombèrent dans la mer.

Le tonnerre fit frapper les foudres
bleues,
Les clés aux diables furent arrachées.
La mort, la vie fut le pacte conclu,
La mer blanche, la terre verte - de
Lettonie.

Le Soleil installa la Lettonie
Au bord de la mer blanche,
Les vents fouettèrent les sables,
Que boiront les enfants lettons?

L'eau de la vie, l'eau de la mort
S'engouffrèrent dans la Daugava.
J'y ai trempé le bout du doigt
J'y sens les tréfonds de mon âme.

Soleil, des peines de Daugava
consolatrice,
Est notre mère!
Tonnerre, des diables vainqueur
Est notre père!

LAUZTĀS PRIEDES

Emīls Dārziņš (1875–1910), Rainis (1865–1929)

Vējš augtākās priedes nolauza,
Pie jūrmalas kāpās kas stāvēja, –
Pēc tālēm tās skatieniem gribēja sniegt,
Ne slēpties tās spēja, ne muguru liekt.

“Tu lauzi mūs, naidīgā pretvara, –
Vēl cīņa pret tevi nav nobeigta,

Vēl ilgās pēc tāles dveš pēdējais vaids,
Ik zarā pret varu šņāc nerimstošs naids!”

Un augtākās priedes pēc lauzuma
Par kuģiem iz ūdeņiem iznira –
Pret vētru lepni cilājās krūts,
Pret vētru cīņa no jauna dūc:

“Brāz bangas, tu naidīgā pretvara, –
Mēs tāles sniegsim, kur laimība!

Tu vari mūs šķelt, tu vari mūs lauzt –
Mēs tāles sniegsim, kur saule aust!”

LES PINS BRISÉS

Emīls Dārziņš (1875–1910), Rainis (1865–1929)

Le vent fit tomber les plus hauts pins,
Qui se dressaient dans les dunes, près de la mer.
De leur regard ils crurent atteindre les lointains
Sans pouvoir se cacher, ni courber leur échine.

«Tu nous a brisés, puissance ennemie, –
La lutte contre toi n'est pas encore finie!

L'ultime soupir gémit encore dans l'aspiration vers l'infini
Chaque branche respire une haine implacable de l'ennemi.»

Et les pins majestueux après leur fracture
Surgirent des eaux en forme de bateaux.
Face à l'orage le coeur fier se soulève,
Face à l'orage, la lutte fait rage de nouveau:

Soulève la houle, puissance ennemie,
Nous atteindrons les lointains de félicité!

Tu peux nous diviser, tu peux nous briser
Nous verrons les lointains et le soleil se lever!

BARONS

Uldis Stabulnieks (1945–2012), Ojārs Vācietis (1933–1983)

Te marmorpieminekļi stāv
Un mēness krizantēmas staro,
Bet stūrītī bez visa kā
Guļ lielos kapos jocīgs barons.

Ar čugunkēdēm jozies viss,
Turpat netālu bagāts ulāns.
Bet barons muižas nodzēris
Ir savas zemes bērzu sulās.

Kur eņģelis ar roku met,
Tur Dieva mierā licies biskaps.
Pie kapa marmorkāpnes ved,
Lai Pastardienā vieglāk izkāpt.

Bet baronam nav it nekā,
Jo šeit guļ tikai viņa miesas
Un tām vairs nebūs jāstaigā
Pat ne pie Pastardienas tiesas.

Viņš mūsu priekšā vienmēr viss
Kā tautas dziesmu ritmi sēri –
Vislatviskāmais latvietis
Ar tādu uzvārdu kā pēriens.

Var baronu vai kņazu saukt,
Bet ja tev sirdī tavas dainas,
Tad dzīvei tevi nesabraukt,
Un it nekas tur neizmainās.

Kam gribas, to lai nospiež krusts,
Kas grib, lai granīts vēsi balē.
Bet baronam pie kapa kluss –
Vien tumša nakte, zaļa zāle.

BARONS

Uldis Stabulnieks (1945–2012), Ojārs Vācietis (1933–1983)

Ici se dressent les monuments de marbre
Et brillent les chrysanthèmes de lune,
Mais dans un recoin d'un air discret
Un drôle de baron repose au grand cimetière.

Avec des chaînes en fonte, tout est ceint,
Un riche uhlan tout proche gît.
Mais le baron a perdu son manoir
En buvant la sève du bouleau de sa terre.

Là où un ange fait signe de la main,
Un évêque s'est endormi dans la paix de Dieu.
Les marches de marbre mènent au tombeau,
Pour guider sa sortie au grand jour du Jugement.

Mais le baron ne possède rien,
Car ici ne gît que son corps
Et il ne bougera plus jamais,
Même au jour du Jugement dernier.

Il se dresse devant nous à jamais entier
Comme les rimes tristes d'une chanson populaire.
Le plus letton des lettons
Portant son nom de famille comme un fouet.

Baron ou prince,
Si tu portes le chant du peuple dans ton cœur,
Alors la vie ne peut t'écraser,
Et en cela rien ne changera.

Que celui qui le veut soit crucifié,
Que celui qui le veut laisse le granit pâlir.
Mais près de la tombe du baron, tout est silence
Seulement la nuit noire, l'herbe verte.

*En hommage à Krišjānis Barons (1835-1923), folkloriste, écrivain, philologue et une éminente figure du mouvement de « Jeunes Lettons », surnommé « Père des daines » pour son travail de collecte, systématisation et publication des centaines des milliers de chants folkloriques, inscrits au Registre Mémoire du monde de l'UNESCO en 2001.

MŪSU TĒVS DEBESĪS

Lūcija Garūta (1902–1977)

Mūsu Tēvs debesīs, svētīts lai top Tavs vārds
Lai nāk Tava valstība,
Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī virs zemes
Mūsu dienišķo maizi dodī mums šodien,
Un piedodī mums mūsu parādus,
Kā mēs piedodam saviem parādniekiem.
Un neievedi mūs kārdināšanā, bet atpestī mūs no ļauna.
Jo Tev pieder valstība un spēks, un gods
Mūžīgi mūžos,
Āmen!

NOTRE PÈRE

Lūcija Garūta (1902–1977)

Notre Père, qui es aux cieux,
Que Ton nom soit sanctifié,
Que Ton règne vienne,
Que Ta volonté soit faite sur la terre comme au ciel.
Donne-nous aujourd'hui notre pain de ce jour.
Pardonne-nous nos offenses,
Comme nous pardonnons aussi à ceux
Qui nous ont offensés.
Et ne nous laisse pas entrer en tentation,
Mais délivre-nous du Mal.
Car c'est à Toi qu'appartiennent,
Le règne, la puissance et la gloire.
Pour les siècles des siècles.
Amen!

LATVIJĀ

Pēteris Barisons (1904–1947), Jānis Akuraters (1876–1937)

Tur zinu tevi, zeme senā,
Kur lejas zaļo, meži šalc.
Tur Pērkons līksmi jodus dzenā
Un saules prieks nāk sirdī salds.

Tur dzirdu tevi, senā daina,
Kad uguns mirdz un līgo skan,
Tad burvība šo dzīvi maina,
Tiek dvēse atkal jauna man.

Tur varoņiem un senčiem dusa,
Tur jaunas ciltis cīņā iet;
Tā latvju zeme, kura klusa
Tā latvju tauta, kura dzied!

[< Atpakaļ / Retour](#)

EN LETTONIE

Pēteris Barisons (1904–1947), Jānis Akuraters (1876–1937)

Je te devine là-bas, pays ancien,
À travers les vallées vertes et les ondes des forêts,
Là où le Tonnerre pourchasse gaiement les démons,
Là où le Soleil emplit le cœur d'une joie suave.

Je t'entends là-bas, chant ancien,
À travers les feux étincelants et mélodies de ligo.
Alors l'émerveillement transmue la vie
Et de nouveau mon âme rajeunit.

Là, l'éternel repos des braves et des aïeux
Là, le berceau des peuples nouveaux prêts au combat;
C'est là, la terre lettone, silencieuse.
C'est là, le peuple letton, chanteur!

SIDRABA BIRZS

Jānis Lūsēns (1959), Māra Zālīte (1952)

Mans darbs ir skaists.
Šajā laikā un šajā vietā.
Mans darbs ir skaists.
Es spodrinu sidrablietas.
Tās ir tepat.
Katrā birzī un katrā strautā.
Tās pieder man.
Manai zemei un tautai.

Mana jauna dvēselīte no debesu nolaidās.
No debesu nolaidās ar sidraba virvītēm.
Baroj' mani māmuliņa ar sidraba karotīt'.
Dancoj' tēva kumeliņi ar sidraba pakaviem.

Māsiņa valkāja sidraba vainagu.
Mazgāja actiņas sidraba avotā.

Lai skan(a), lai šķinda sidraba birzīte
No laika gala līdz laika galam.

Caur sidraba birzi gāju,
Ne zariņa nenolauz',
Sidrabiņa taupīdama,
Mazajam(i) brālīšam.

Sidrabiņa birzi stādu.
Kalnā stādu, tīrumā.
Lai netrūka sidrabiņa
Mazajai māsiņai.

Es tevi pazīstu jau sen.
No tāla sapņojuma.
Es tevi pazīstu jau sen.
No augsta debesjuma.

Simt jūdžu straume laivu dzen ar
baltu zēgelīti.
Es tevi pazīstu jau sen.
Tu manā dziesmā mīti kā tīta kamolīti.
Es tevi pazīstu jau sen.

Lai man ir laime dāvāt un dot.
Lai man ir laime milēt.
Uguni kurt un sidrabu liet.
Nākotni zilēt.

Es tevi pazīstu jau sen.
No mēness atspīduma.
Es tevi pazīstu jau sen.
No laika iesākuma.
Tu, mana baltā bērzu birzs.
Tu, mana gaišma sidrabotā.
Es tevi pazīstu jau sen.
Tu, zeme Dieva dotā, simt mūžu izlolota.
Es tevi pazīstu jau sen.

Lai man ir laime dāvāt un dot.
Lai man ir laime milēt.
Uguni kurt un sidrabu liet.
Nākotni zilēt.

Sēj, laimīte, sidrabiņu,
Visapkārt(i) jūras malu!
Sēj, laimīte, mūsu daļu,
Sēj, laimīte, nežēlo!

BOSQUET D'ARGENT

Jānis Lūsēns (1959), Māra Zālīte (1952)

Mon travail est splendide.
En ce moment, en ce lieu.
Mon travail est beau.
Je polis l'argenterie.
Elle se trouve par ici.
Dans chaque bosquet et chaque ruisseau.
Elle m'appartient.
À mon peuple et à mon pays.

Ma jeune petite âme est descendue du ciel.
Du ciel descendue, avec des cordes d'argent.
Ma petite mère me nourrit avec une cuillère d'argent.
Mon père fait danser ses poulains aux fers d'argent.
Ma petite sœur porte une couronne d'argent,
Lavé ses yeux dans une source d'argent.

Que le bosquet d'argent tinte et résonne
Depuis les origines jusqu'à la fin des temps.

J'ai marché dans un bosquet d'argent,
Sans avoir arraché une seule brindille,
Pour épargner l'argent béni
Du petit frère chéri.

J'ai planté un bosquet d'argent,
En haut de la montagne, dans la clairière.
Pour que l'argent ne manque jamais
À ma petite sœur chérie.

Je te connais depuis longtemps.
D'un rêve lointain.
Je te connais depuis longtemps.
Du haut du firmament.
A cent milles le courant entraîne
La barque aux voiles blanches
Je te connais depuis longtemps.
Tu vis dans ma chanson comme enroulée dans une pelote.
Je te connais depuis longtemps.

Puis-je avoir le bonheur d'offrir et de donner.
Puis-je avoir le bonheur d'aimer.
De faire du feu, de faire couler l'argent.
De dire la bonne fortune.

Je te connais depuis longtemps.
Du reflet de la lune.
Je te connais depuis longtemps.
Depuis les origines du temps.
Tu es mon bosquet de bouleaux blancs.
Toi, ma lumière d'argent.
Je te connais depuis longtemps.
Toi, terre donnée par Dieu, chérie par des milliers de destinées.
Je te connais depuis longtemps.
Puis-je avoir le bonheur d'offrir et de donner.
Puis-je avoir le bonheur d'aimer.
De faire du feu, de faire couler l'argent.
De dire la bonne fortune.

Sème de l'argent, petite fortune,
Tout autour du bord de mer!
Sème notre part, petite fortune,
Sème donc toujours, sans épargner!

TAUTASDZIESMA

Raimonds Pauls (1936), Ojārs Vācietis (1933–1983)

Cik vētru nav bijis,
Cik sviedru nav lijis,
Cik lietu nav sijājies pāri –
Bet palicis gluds,
Skaudri taisnīgi rādošs un bezgala kristāltīrs
Tas tautas dvēseles spogulis!

Liec vecu un jaunu,
Liec labu un ļaunu,
Liec pats savu seju tam kristālam klāt –
Un bez kādiem meliem un saudzības parādīs visu
To tautas dvēseles spogulis!

Un viss, kas mēs esam,
Ir tas, kā mēs nesam caur laikiem un tautām –
Un paši caur sevi
To tautas dvēseles spoguļi.

CHANT TRADITIONNEL

Raimonds Pauls (1936), Ojārs Vācietis (1933–1983)

Combien de tempêtes y a-t-il eu,
Combien de sueurs n'ont pas plu,
Combien de pluies ne l'ont pas criblé -
Laisant lisse ce miroir de l'âme d'un peuple,
D'une justesse de reflet implacable,
D'une pureté cristalline infinie!

Mets le nouveau et l'ancien,
Mets le bien et le mal,
Mets ton propre visage dans ce cristal -
Et sans mensonge et sans ménagement, il montrera tout
Ce miroir de l'âme d'un peuple!

Le tout que nous sommes,
C'est la façon dont nous portons
À travers les époques et les nations -
Au travers de nous-même
Ce miroir de l'âme d'un peuple!

[< Atpakaļ / Retour](#)

KOKI

Jēkabs Jančevskis (1992), Inese Zandere (1958)

Zeme izaudzē mūs par kokiem,
Lai saknes sastopas dziļi un neredzami.

Debess izaudzē mūs par kokiem,
Lai zari aizsniedzās tālāk par stumbru rētām.

Vēji, audzējiet kokus par mežu,
Kurā katr(i)s ir patvērums katram.

Saule, atslēdz mums acis,
Dzen mūs salapot, pārziemot, atkal lapot.

Pārējo spēsīm paši,
Visu pārējo spēsīm paši.

TREES

Jēkabs Jančevskis (1992), Inese Zandere (1958)

Earth, make us grow into trees,
So that our roots meet deep and invisible.

Heaven, make us grow into trees,
So that our branches reach beyond the scarred trunks.

Winds, make the trees grow into a forest,
Where we can become shelter to one another.

Sun, unlock our eyes,
And make us burst into leaf, overwinter and again come into leaf.

The rest we will manage ourselves.

Translated by Ieva Lešinska

LES ARBRES

Jēkabs Jančevskis (1992), Inese Zandere (1958)

Terre, fais-nous grandir en arbres,
Que les racines se croisent, profondes et invisibles.

Ciel, fais-nous grandir en arbres,
Que les branches s'élèvent par-delà les cicatrices des troncs.

Vents, faites grandir les arbres en forêts,
Où chacun serait un refuge pour l'autre.

Soleil, ouvre nos yeux,
Pousse à nous épanouir, à hiberner, à reverdir.

Nous pourrons faire le reste,
Nous pourrons faire le reste nous-mêmes.

MŪŽU MŪŽOS BŪS DZIESMA

Imants Kalniņš (1941), Imants Ziedonis (1933–2013)

Mūžu mūžos būs dziesma,
Un mūžu mūžos alus smeķēs,
Bet pāri no Dziesmu svētkiem
Nāk meitene baltās zeķēs.

Sagšu un vainagu jūra.
Ak, zilacainā skuķe!
Viņa nāk no Dundagas dārziem
Un rokās tai balta puķe.

Zīles un jāņuzāles.
Kur lai to puķi es lieku?
Zāļu un vainagu jūrā
Tik tikko līdz vārtiem tieku.

Un paskatos atpakaļ.
Meitene, baltās zeķēs autā,
Kaut kur saplūst tālajā bārsī
Tur, manā tautā.

Dziesma tā svinīgi šalc,
Un tāds kā svētums visapkārt stīdz.
Un zieds ir tik balts,
Ka pavisam bail nest līdz.

Nolieku to vārtu staba galā
Un dzirdu balsi, kad projām eju:
“Dzied’, bāliņi tu pret mani,
Es pret tevi gaviļēju.
Es pret tevi gaviļēju,
Es pret tevi gaviļēj’”

POUR TOUJOURS, À JAMAIS IL Y AURA LA CHANSON

Imants Kalniņš (1941), Imants Ziedonis (1933–2013)

Pour toujours, à jamais il y aura la chanson,
Pour toujours, à jamais la saveur de la bière.
Et toujours, lors de la Fête du Chant,
Vient une jeune fille en bas blancs.

Une mer de couronnes et d'étoffes.
La voilà, ma fillette aux yeux bleus!
Elle arrive des jardins de Dundaga
Une fleur blanche dans ses mains.

Perles et feuillages de la Saint-Jean
Que puis-je faire de cette fleur?
Dans une mer de feuillages et de couronnes
Je peine à trouver les portes.

Je regarde en arrière.
La jeune fille en bas blancs quelque part
Se confond avec la voix lointaine
Là-bas, au sein de mon peuple.

Le chant résonne avec solennité,
Tout est empreint comme d'un air de sainteté
Et la fleur est si blanche,
Que j'ai peur de l'emporter.

Je la suspends au poteau de la porte
Et j'entends cette voix en partant :
«Chante, petit frère, vers moi,
Je jubile en chantant vers toi.
Je jubile en chantant!
Je jubile!»

RĪTA UN VAKARA DZIESMA

Raimonds Tiguls (1972), Rasa Bugavičute-Pēce (1988)

Pa vienam mēs skaņa, bet kopā vārds,
Kas pāršalkt var zemi kā pērkondārds.
Pa vienam mēs skaņa, bet kopā spēks,
Kas, sakļauti dūrē, var kalnus gāzt.

Tie ir manas tautas stāsti, tēvu jostu raksti,
Manas rīta, vakara dziesmas.

Es tautas jostā raksts,
Es klusā lūgsnā vārds,
Es burts, es zīme, es valoda,
Es upe uz jūru plūstoša.

Pa vienam mēs skaņa, bet kopā vārds,
Kas pāršalkt var zemi kā pērkondārds.
Pa vienam mēs skaņa, bet kopā spēks,
Kas, sakļauti dūrē, var kalnus gāzt.

LE CHANT DU SOIR ET DU MATIN

Raimonds Tiguls (1972), Rasa Bugavičute-Pēce (1988)

Chacun tout seul n'est qu'un son, mais ensemble nous formons un mot,
Qui peut faire trembler la terre, tel le tonnerre.
Chacun tout seul n'est qu'un son, mais ensemble nous sommes une puissance,
Qui, serrée dans un poing, peut abattre des montagnes.

Voici les récits de mon peuple,
Voici les motifs des ceintures de mes pères,
Mes chansons du matin et du soir.

Je suis un motif dans la ceinture de mon peuple,
Je suis un mot dans une prière silencieuse.
Je suis une lettre, je suis un signe, je suis une langue,
Je suis une rivière, qui afflue vers la mer.

Chacun tout seul n'est qu'un son, mais ensemble nous formons un mot,
Qui peut faire trembler la terre, tel le tonnerre.
Chacun tout seul n'est qu'un son, mais ensemble nous sommes une puissance
Qui, serrée dans un poing, peut abattre des montagnes.

< [Atpakaļ](#) / Retour

KRUSTIEM ZVAIGZNES DEBESĪS

Ēriks Ešenvalds (1977), latviešu tautasdziesmas

Uģa Brikmaņa (1956–2018) salikumā

Krustiem auga ceļam saknes, krustiem zvaigznes debesīs;
Sāniem jāja Dieva dēli, krustiem tecēj' kumeliņ'.
Zelta zvaigzne atspīdēja, pa celiņu man ejot.
Es iegāju ustabā(i), zelta zvaigzne aiz durvīm.

Es izgāju no ustabas zelta zvaigznes skatīties.
Zelta zvaigzne noskanēja, pie Dieviņa uziedam'.
Dieviņš jāja zvīrgzdu tiltu dābulainu kumeliņ';
Tam Dieviņa kumeļam(i) zvaigžņu deķis mugurā.

Es pazinu sav' bāliņu, kara vidū ligojot:
Pieci pušķi cepurē(i), sešas zvaigznes zobenā.
No cepures gaisma ausa, no zobena saule lēc',
No kumeļa iemauktiem(i) mēnesnīca ritināj'.

Šķērsu stīgas pa ceļiem(i), šķērsu zvaigznes debesīs,
Es būš' visas cauri jāti ar Dieviņa palīdzīņ'.
Dieva dēli, Saules meitas pār Daugavu rokas dev';
Kā tie zelta gredzentiņi nesabira Daugavā!

Kas var dziesmas izdziedāt, kas valodas izrunāt?
Kas var zvaigznes izskaitīt, jūrā zvīrgzdu izlasīt?

TRAMES DES ASTRES AU CIEL

Ēriks Ešenvalds, chants traditionnels lettons

arr. de Uģis Brikmanis (1956–2018)

Les racines des chemins poussent en croix, comme les astres au ciel ;
Les fils de Dieu chevauchent en lignes, les poulains avancent en croix.

Une étoile d'or s'illumina quand je marchai sur le chemin.
Quand je rentrai dans la pièce, l'étoile d'or resta à la porte.
Je sortis de la pièce pour aller voir les étoiles dorées.
L'étoile d'or retentit en montant auprès de Dieu.
Le Dieu traverse un pont rocheux sur le cheval pommelé;
Et sur son dos le cheval du Dieu porte un plaid d'étoiles.

J'ai reconnu mon petit frère, au coeur du champ de bataille :
Cinq glands à son heaume, six astres à son glaive.
La lumière émane de son heaume, le soleil surgit de son glaive,
Des rênes du destrier scintille le clair de lune.

Les trames croisées des chemins, les trames des astres au ciel,
Je les traverserai toutes avec l'aide de Dieu.
Fils de Dieu, filles du Soleil, se donnent les mains sur la Daugava.
Comment ces anneaux d'or ne tombent pas dans la Daugava!

Qui peut chanter toutes les chansons, qui peut parler toutes les langues?
Qui peut compter toutes les étoiles, cribler toute la rocaille des mers?

TĪRUMS

Zigmars Liepiņš (1952), Matīss Gricmanis (1991)

Mana balss, mana kailā balss,
Saucienā un čukstā.
Starp tevi un mani
Vēl dziesma plūst
Neapturami kā laiks.

Mana balss,
Kailas debess malā
Ilgojas un alkst
Vienā elpā atklāt ilgas,
Kopā straumēm aizplūst jūrā,
Nerimstošā, bezgalīgā
Apkārt zemei nemirstīgai.

Pacelties pāri laikam
Sadot rokas atklātībā,
Spītā ieauš spēku.
Būt pret debesīm un zemi.
Vienā vārdā pārsaukt visu
Tīrā skaņā nezūdošā
Iesēt vārdus pārdzimstošus.

Izskanēt un saklausīt,
Turēties un tuvoties
Atvērties un patverties,
Pastāvēt un pārvērsties.

Mūsu balss, mūsu kailā balss
Dzīves straumēm, laika upēm pāri
Tīrumā kā upe plūst...
Laiks!

LE CHAMP

Zigmars Liepiņš (1952), Matīss Gricmanis (1991)

Ma voix, ma voix nue
Dans un cri, un murmure
Entre toi et moi
Le chant file toujours
En discontinu, comme le temps.

Ma voix,
Au bord du ciel nu
Languit et désire
S'ouvrir à l'espoir dans un souffle unique
S'écouler en courants confondus
Vers la mer incessante, éternelle
Autour d'une terre immortelle.

S'élever au-dessus du temps
Se donner les mains sincèrement
Tisser la force dans le courage
Se tenir face au ciel et à la terre.
Tout renommer en un seul mot
Dans un son pur, impérissable
Semer des mots toujours renaissants.

Faire sonner et entendre
S'accrocher et s'approcher
S'ouvrir et s'abriter
Perdurer et transmuier.

Notre voix, notre voix nue
Par-delà les courants de la vie
Et au-delà des rivières du temps
Coule tel un fleuve à travers le champ.
Le temps!

DZIEDOT DZIMU, DZIEDOT AUGU

Latviešu tautasdziesma Alfrēda Kalniņa (1879–1951) apd.

Dziedot dzimu, dziedot augu,
Dziedot mūžu nodzīvoj'.

Kas var man aizrunāti,
Kas var mani aizdziedāt?

Trīcēj' kalni, skanēj' meži,
Kad dziedāju, gavilēj'.

Saka ļaudis dzirdēdami,
Lakstīgala skaisti dzied.

Auni kājas, lakstīgala,
Dzīsim govīs paganīt.

Tu dziedāji ievainē(i),
Es, gosniņas ganīdam'.

JE SUIS NÉE EN CHANTANT

Chant traditionnel letton, arr. de Alfrēds Kalniņš (1879–1951)

Je suis née en chantant,
J'ai grandi en chantant,
J'ai vécu toute ma vie en chantant.

Qui dirait mieux que moi?
Qui chanterait mieux que moi?

Les montagnes tremblent,
Les forêts résonnent,
Quand je chante, quand j'exulte.

Les gens disent en m'entendant,
Qu'il chante bien, le rossignol.

Chausse tes pieds, mon rossignol,
Menons les vaches au pré.

Tu chanteras dans les fourrés de merisiers,
Moi, gardant les vaches.

GAISMAS PILS

Jāzeps Vītols (1863–1948), Auseklis (1850–1879)

Kurzemīte, Dievzemīte,
Brīvas tautas auklētāj!
Kur palika sirmie dievi,
Brīvas tautas dēliņi,
Jā, tautas dēliņi?

Tie līgoja vecos laikos
Gaismas kalna galotnē.
Visapkārt egļu meži,
Vidū gaiša tautas pils.

Asiņainas dienas ausa
Tēvu zemes ielejā;
Vergu valgā tauta nāca,
Nāvē krita varoņi.

Ātri grima, ātri zuda
Gaismas kalna staltā pils.
Tur guļ mūsu tēvu dievi,
Tautas gara greznumi!

Sirmajam(i) ozolam(i)
Pēdīgājo ziedu dod.
Tas slēpj svētu piles vārdu
Dziļās siržu rētiņās,
Jā, siržu rētiņās.

Ja kas vārdu uzminētu,
Augšām celtos vecā pils,
Tālu laistu tautas slavu,
Gaismas starus margodam'!

Tautas dēli uzminēja
Sen aizmirstu svētumu:
Gaismu sauca, Gaisma ausa!
Augšām ceļas Gaismas pils,
Gaismas pils!

LE PALAIS LUMIÈRE

Jāzeps Vītols (1863–1948), Auseklis (1850–1879)

Kurzeme, bénie de Dieu,
Nourricière d'un peuple libre!
Où sont-ils partis les dieux anciens,
Fils d'un peuple libre,
Oui, les fils du peuple?

Ils chantaient autrefois
Au sommet du mont de lumière.
Au fond des forêts de sapins,
Enfoui, le palais du peuple lumineux.

Des jours sanglants se levèrent
Dans les vallées de la terre de nos pères.
Le peuple fut réduit en esclavage,
Les héros sont tombés dans la mort.

Rapidement englouti, rapidement disparu
Le palais majestueux du mont de lumière.
Là reposent les dieux de nos pères,
Les trésors de l'esprit du peuple.

Le chêne ancestral recueillera l'ultime fleur.
C'est lui qui cache le nom sacré du palais
Dans les cicatrices des cœurs,
Oui, dans les cicatrices des cœurs.

Si quelqu'un pouvait deviner ce nom
Le vieux palais resurgirait,
Portant la gloire du peuple au loin,
Dans un éclat de lumière brillant!

Les fils du peuple ont deviné
Un bien sacré depuis longtemps perdu.
La Lumière fut appelée!
La Lumière s'est levée!
Le Palais Lumière ressuscité!
Le Palais Lumière!

PŪT, VĒJIŅI

Latviešu tautasdziesma Jurjānu Andreja (1856–1922) apd.

Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemē.

Kurzemniece man solīja
Sav' meitiņu malējiņ'.

Solīt sola, bet nedeļa,
Teic man lielu dzērājiņ'.

Teic man lielu dzērājiņu,
Kumeliņa skrējējiņ'.

Kuru krogu es izdzēru,
Kam noskrēju kumeliņ'?

Pats par savu naudu dzēru,
Pats skrēj' savu kumeliņ'.

Pūt, vējiņi, dzen laiviņu,
Aizdzen mani Kurzemē.

SOUFFLE, LE VENT

Chant traditionnel letton, arr. de Jurjānu Andrejs (1856–1922)

Souffle, le vent, amène ma barque
Vers les rivages de Kurzeme.

Une femme de Kurzeme m'a promis
Sa fille meunière pour épouse.

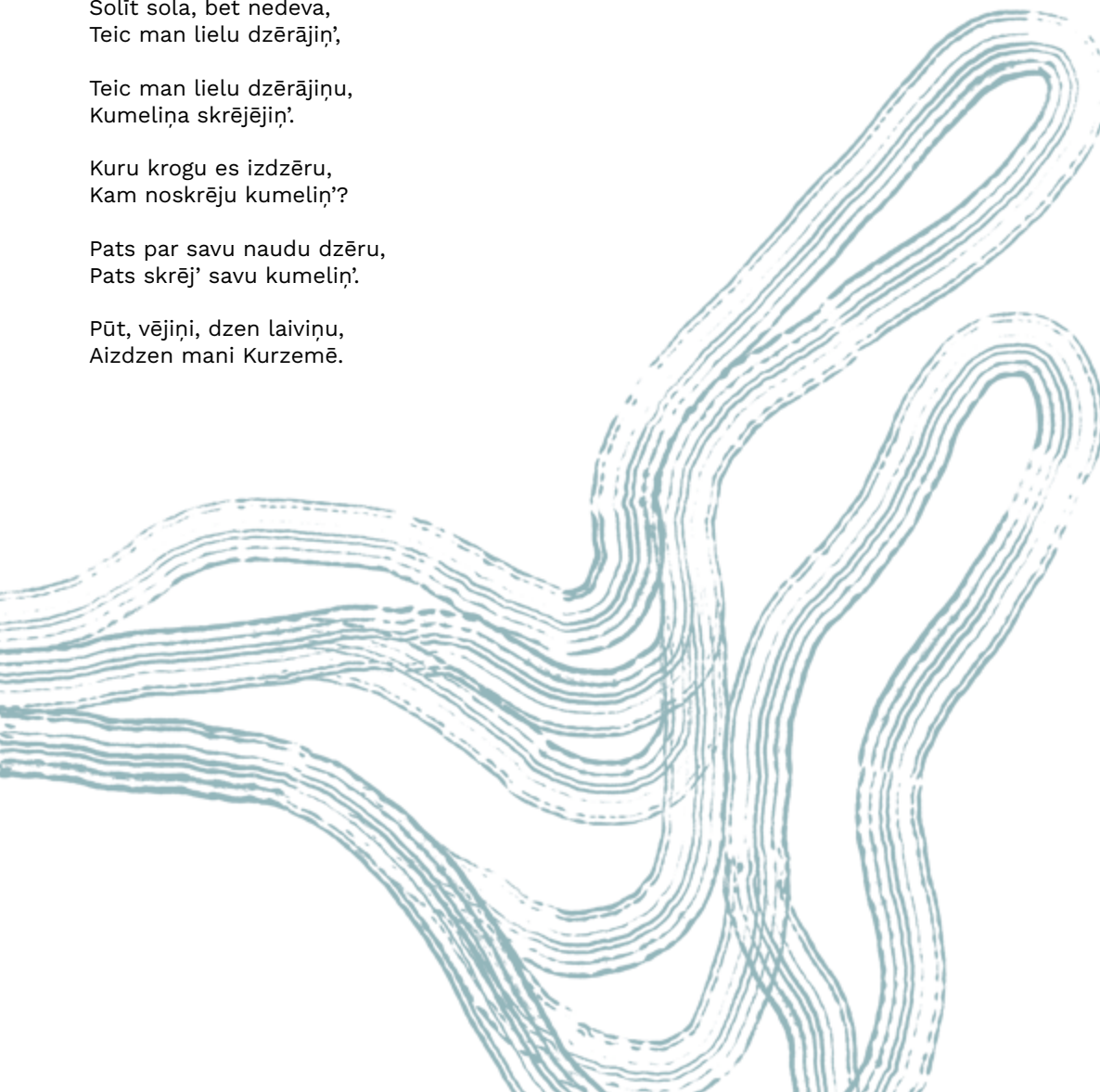
Promesse donnée, mais pas tenue,
Car elle me traite d'ivrogne.

Elle dit que je suis ivrogne
Et coureur à cheval.

Où est la taverne que j'ai éclusée?
Où est le cheval que j'ai écumé?

Je bois de mes propres deniers,
Je ne monte que mon propre cheval!

Souffle, le vent, amène ma barque
Sur les rivages de Kurzeme.

Rikotāji

Latvijas Nacionālais
kultūras centrs

Kultūras ministrija

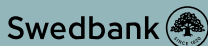

Partneris

Lieldraugi

Atbalstītāji

Kārums

MANGAĻI

Rimi

CIRCLE K

**Latvijas
Finieris**

Dzintars

spice

Pakalpojumu un produktu partneri

Svētkus atspoguļo

Sabiedriskie mediji

**LATVIJAS
TELEVĪZIJA**

Pasākuma norise tiks fiksēta audio, audiovizuālā un fotogrāfiju veidā, pamatojoties uz Dziesmu un deju svētku likumu un leģitīmu interesi, ar nolūku popularizēt svētkus, atspoguļot to norisi, veidojot nemateriālās kultūras mantojumu. Iegūtais materiāls neierobežotu laiku tiks saglabāts un publicēts iepriekš norādītajam nolūkam.

Pārzinis: Latvijas Nacionālais kultūras centrs,
Zigfrida Annas Meierovica bulvāris 14-7,
Rīga, LV-1050, Tālr.: (+371) 67228985,
E-pasts: lnkc@lnkc.gov.lv
Pasākumā plašsaziņas līdzekļi darbojas saskaņā ar to profesionālo darbību regulējošajiem likumiem un ir atzīstami par patstāvīgiem pārziņiem.